

EMLÉKEZET

A **sikeres tanulási folyamathoz** elengedhetetlen alapfeltétel a memória. A memória nem más, mint ingerek (élmények, gondolatok, viselkedések, mozgásválaszok, érzelmi reakciók) nyomán kialakuló tapasztalatok megőrzése az idegrendszerben. Több fajtája ismeretes, most néhány fajtájáról ejtünk szót. A rövidtávú memóriának azt a részét, melyet egy feladat megoldásához használunk, **munkamemóriának** nevezzük (Baddeley, 2010). Melton (1963) alapján az emlékezetnek három szakaszát különböztetjük meg, a **kódolást** – elhelyezés a memóriában a tárolást – **megőrzés** a memóriában és az **előhívást** – visszanyerés a memóriából. **Cselekvéseken keresztül jobban** kötődik, **kódolódik** az információ, mint csak a verbalitás útján (Piaget, 1967.) Az óvodáskorra jellemző cselekvésbe ágyazott emlékezetet a **vizuális emlékezet** váltja, majd öt éves kor után jellemzővé válik a **verbális emlékezet**, ill. a szándékos emlékezet jelenléte is, melynek fejlettsége az **iskolaérettség egyik feltétele** is. Az **emlékezet terjedelme** is növekedik. Az iskolai **tanulás sikerességében** elengedhetetlen szándékos reprodukzív emlékezet. A **kisiskolások** emlékezetét elsősorban **érzelmeik, érdekeik** határozzák meg. Mivel gondolkodási folyamataikban még a **konkrét műveletek** dominálnak, emlékezési folyamataikra is konkrét tartalmak, tárgyak, jelenségek jellemzőek (József, 2011). Fontos szerepe van az érzelmeknek, a lelki állapotnak az emlékek előhívásában. A vizuális és a verbális **memória fejlesztésében** kiváló módszerek a képi emlékeztetők, illetve a rímeléses tanulás, főleg a kisiskolás korosztály számára. A felidézés szakaszát nagyban elősegíti, ha a kódolás több csatornán keresztül történt, vagyis több érzékszervünk érintve volt, láttuk, hallottuk, megtapasztaltuk **mozgásos feladat végzése** során (Atkinson, 2005). Az eredményes iskolai munkához nélkülözhetetlen, hogy a gyermek hosszú- és rövidtávú, vizuális (látott) és auditív (hallott) emlékezete jól működjön. A gyermeknek képes visszaemlékezni mesékre, szereplőkre, eseményekre. A nem megfelelően működő hallási emlékezet esetén a gyermek nem fogja tudni megjegyezni az utasításokat, de a tananyag bevézésében is problémái lesznek. A beszéd, a nyelv, az olvasás, írás megtanulásához elengedhetetlen a sorrendiség észlelésének megfelelő működése. Ez nem választható el a mozgásos, a látási, ill. a hallási észlelés területeitől. A jó időbeli tájékozódás teszi lehetővé, hogy helyesen tudja érzékelni a gyermek az idő múlását, és ezt nyelvvileg ki tudja fejezni. A beszéd is szerialitásra épül. Ennek jó működése biztosítja az új szavak, az idegen nyelv megtanulásában. A vizuális memóriának az olvasás és az írás területén van kiemelkedő szerepe, hiszen e képesség segítségével egyidőben többféle képi információt is meg tudunk őrizni. Ez visszaköszön például a betűk tanulásánál,

ahol emlékezni kell egy-egy betűelem pontos megformálására, illetve az ékezetek helyére is. Ezen felül a vizuális memória segít például egy-egy olvasmány tartalmának a felidőzésében is, ahol több képi információ megjegyzésére van szükség.

Az emlékezet fejlődése: Az emlékezetet az óvodáskor kezdetén a mozgás és a cselekvés határozza meg. A verbális emlékezet is **cselekvésbe ágyazva** fejlődik. A szavakra való emlékezést elősegítik a testtel kapcsolatos anticipációs jellegű játékok is, mint pl. a kerekecske-gombocska. A jó ritmusú verseket, alliteráló szöveget könnyen megjegyzik. A cselekvésbe ágyazott emlékezet dominanciája után a vizuális emlékezet lesz uralkodó. Ennek az emlékezetnek a kiváló teljesítménye életkori sajátosság, a gyerekek képekre, tárgyakra jobban visszaemlékeznek, mint szavakra. **5 éves kor után** megjelenik a **szándékos** emlékezet, megnövekszik az emlékezet **terjedelme** is. Különösen szembetűnő a fejlődés a **verbális** emlékezet területén. A 4 éves gyermek verbális emlékezetének a terjedelme kb. 12-13 szótag. 6,5 éves korban az elvárás kb. 16-18 szótag. Ennyit képes tárolni a rövid távú emlékezetében, és kérésre visszamondani. A verbális emlékezet fejlődése nagyon fontos, hiszen az iskola erre épít, de az iskolába lépés pillanatában a gyerekek vizuális emlékezete még jobb, verbális emlékezetük nem mindig megbízható.

Forrás: (<http://eduline.hu/segedanyagtalalatok/letolt/4923>).

